

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2015. február 26. *

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése — A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépés — 2000/35/EK irányelv — 2., 3. és 6. cikk — 2011/7/EU irányelv — 2., 7. és 12. cikk — Az ezen irányelveket megelőzően keletkezett követelések kamatainak a tagállam hitelezője számára kedvezőtlen módosítására alkalmas tagállami jogszabály”

A C-104/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (Olaszország) a Bírósághoz 2014. március 5-én érkezett, 2013. november 28-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali**

és

a **Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi** „csődegyezsége irányuló eljárás alatt”,

a **Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: A. Ó Caoimh tanácselnök, E. Jarašiūnas (előadó) és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi képviselőjében D. Santosuosso és G. Niccolini avvocati,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

* Az eljárás nyelve: olasz.

– az Európai Bizottság képviselőjében G. Zavvos, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. Franchi avvocatessa,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2000. június 29-i 2000/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 200., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 226. o.), 2., 3. és 6. cikkének, valamint a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 48, 1. o., helyesbítés: HL L 233., 3. o.) 2., 7. és 12. cikkének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Ministero delle Politiche agricole, alimentari e forestali (mezőgazdasági, élelmezési és erdőgazdálkodási minisztérium; a továbbiakban: Ministero) és a Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl „csődegyezsége irányuló eljárás alatt” (mezőgazdasági szövetkezetek olasz szövetsége; a továbbiakban: Federconsorzi), illetve a Liquidazione giudiziale dei beni ceduti ai creditori della Federazione Italiana Consorzi Agrari Soc. coop. arl – Federconsorzi (a Federconsorzi hitelezőire átruházott eszközökre vonatkozó felszámolási eljárást lefolytató szervezet) között, a Federconsorzi Ministeróval szemben fennálló követelése kamatainak tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2000/35 irányelv, amelyet a 2011/7 irányelv 2013. március 16-i hatállyal hatályon kívül helyezett, 1. cikkében előírja, hogy rendelkezései a kereskedelmi ügyletek ellenértékének kiegyenlítéséként végrehajtott valamennyi fizetésre vonatkoznak. 2. cikke szerint „»kereskedelmi ügyletek[nek]« [minősülnek] a vállalkozások, illetve vállalkozások és hatóságok között lebonyolított olyan ügyletek, amelyek fizetés ellenében áruk szállítását vagy szolgáltatását eredményezik”.
- 4 A 2000/35 irányelv 3. cikke kötelezte a tagállamokat annak biztosítására, hogy a hitelező késedelmi kamatra jogosult, amennyiben teljesítette szerződéses és jogszabályi kötelezettségeit, és amennyiben nem kapta kézhez időben az esedékes összeget, kivéve ha az adós nem felel a késedelemért, és szabályokat állapított meg a kamat esedékessé válásának időpontja, valamint a kamat mértékének a meghatározása tekintetében. E 3. cikk (3) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a fizetési határidőre vagy a késedelmes fizetés következményeire vonatkozó minden olyan megállapodás, amely nem áll összhangban az (1) bekezdés b)–d) pontjában és a (2) bekezdésben rögzített előírásokkal, ne legyen végrehajtható, vagy arra hivatkozással ne lehessen kártérítési igényt támasztani, amennyiben ez a hitelező számára minden körülményre tekintettel nagymértékben tisztességtelen, ideértve a helyes kereskedelmi gyakorlatot és a termék jellegét is. Annak megállapítására, hogy valamely megállapodás nagymértékben tisztességtelen a hitelező számára, többek között számba kell venni, hogy volt-e olyan objektív ok, amelyek miatt az adós eltért az (1) bekezdés b)–d) pontjában és a (2) bekezdésben rögzített előírásoktól. Amennyiben az ilyen megállapodás nagymértékben tisztességtelennek minősül, a jogszabályban előírt feltételeket kell alkalmazni, kivéve ha a nemzeti bíróságok ettől eltérő, tisztességes feltételeket állapítanak meg.”

5 Ezen irányelv 6. cikke előírta:

„(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2002. augusztus 8. előtt megfeleljenek.

[...]

(2) A tagállamok fenntarthatnak vagy hatályba léptethetnek a hitelező számára az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükségesnél kedvezőbb rendelkezéseket.

(3) Az irányelv átültetésekor a tagállamok figyelmen kívül hagyhatják:

[...]

b) a 2002. augusztus 8-át megelőzően kötött szerződéseket [...]

[...]”

6 A 2011/7 irányelvet illetően, annak 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezen irányelv célja a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépés a belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében, ily módon ösztönözve a vállalkozások, különösen pedig a kkv-k versenyképességét.

(2) Ez az irányelv a kereskedelmi ügyletek ellenértékének kiegyenlítéseként teljesített valamennyi fizetésre vonatkozik.

[...]”

7 A 2011/7 irányelv 2. cikkének 1. pontjában szereplő „kereskedelmi ügyletek” fogalom meghatározása azonos a 2000/35 irányelv által korábban adott meghatározással.

8 A 2011/7 irányelv 7. cikke előírja:

„1 A tagállamok rendelkeznek arról, hogy a szerződéses vagy a gyakorlatban alkalmazott, a fizetési határnapra vagy határidőre, a késedelmi kamatlábra vagy a behajtási költségek megtérítésére vonatkozó feltétel ne legyen végrehajtható, vagy arra hivatkozással kártérítési igényt lehessen támasztani, amennyiben ez a hitelező számára súlyosan hátrányos.

Annak megállapításakor, hogy valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat az első albekezdés értelmében súlyosan hátrányos-e a hitelező számára, minden körülményt figyelembe kell venni, ideértve:

a) a helyes kereskedelmi gyakorlattól való nagymértékű eltérést, amely ellentétes a jóhiszeműség és a tisztességes kereskedés elvével;

b) a termék vagy szolgáltatás jellegét; és

c) olyan objektív ok fennállását, amely miatt az adós eltért a késedelmes fizetés esetén alkalmazott törvényes kamatlábtól, a 3. cikk (5) bekezdésében, a 4. cikk (3) bekezdésének a) pontjában, a 4. cikk (4) bekezdésében és a 4. cikk (6) bekezdésében említett fizetési határidőtől vagy a 6. cikk (1) bekezdésében említett átalányösszegetől.

2. Az (1) bekezdés alkalmazásában a késedelmi kamatot kizáró valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat súlyosan hátrányosnak minősül.

3. Az (1) bekezdés alkalmazásában a behajtási költségek 6. cikk szerinti megtérítését kizáró valamely szerződéses feltétel vagy gyakorlat súlyosan hátrányosnak minősül.

[...]”

9 Ezen irányelv 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az 1–8. és 10. cikknek 2013. március 16-ig megfeleljenek. [...]

[...]

3. A tagállamok fenntarthatnak vagy hatályba léptethetnek a hitelező számára az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükségesnél kedvezőbb rendelkezéseket.

4. Az irányelv átültetésekor a tagállamok határoznak arról, hogy kizárják-e a 2013. március 16. előtt kötött szerződéseket.”

Az olasz jog

10 A második világháborút követően az olasz hatóságok központi igazgatási rendszert vezettek be a gabonafélékkel és más agrár-élelmiszeripari termékekkel való ellátás tekintetében, amelyet a kenyérsütéshez és tésztafélék készítéséhez használt gabonafélék, gabonaszármazékok és más termékek behozatalából fakadó, az 1946–1947-es betakarítási időszakról fennálló állami kötelezettségvállalásról szóló, 1948. január 23-i 169. sz. törvényerejű rendelet (decreto legislativo n. 169 – Assunzione a carico dello Stato dell'onere risultante dalle importazioni di cereali derivati e prodotti comunque destinati alla pani-pastificazione a decorrere dalla campagna cerealicola 1946–1947), ezt követően pedig az alapanyagok, élelmiszerek és más alapvető termékek külföldről történő, az állam nevében való beszerzéséről szóló, 1957. december 22-i 1294. sz. törvény (legge n. 1294 – Acquisti dall'estero per conto dello Stato di materie prime, prodotti alimentari ed altri prodotti essenziali; a GURI 1958. január 13-i 9. száma) szabályozott.

11 E szabályozási keretben az ezen élelmiszerek kötelező beszolgáltatási rendszerének irányításával a meglévő mezőgazdasági szervezeteket bízták meg, amelyek minden megyében szövetkezetek formájában működtek. A Federconsorzi országos szintű szervezet volt, amely magában foglalta az összes olyan szövetkezetet, amelyet az állam élelmiszer-ellátással bízott meg, előírva számukra azt a kötelezettséget, hogy évente számoljanak be működésükről az államnak, amely megtéríti a részükre a költségeiket.

12 A mezőgazdasági szövetkezetek új szabályozásáról szóló, 1999. október 28-i 410. sz. törvény (legge n. 410 – Nuovo ordinamento dei consorzi agrari; a GURI 1999. november 11-i 265. száma) megreformálta a mezőgazdasági szövetkezeteket, a Federconsorzit megszüntette, és csödegyezsége irányuló eljárás alá helyezte. A függőben lévő követelésekről e törvény 8. cikkének (1) bekezdése rendelkezik, amelynek értelmében:

„A hazai mezőgazdasági termékeknek a mezőgazdasági szövetkezetek által az állam nevében és érdekében való kötelező beszolgáltatási rendszere irányításából és forgalmazásából származó, a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási miniszter hatályos és végrehajtható rendeletével jóváhagyott és a Corte dei conti (számvevőszék) által nyilvántartásba vett beszámolókból eredő követelések, amelyek jogosultjai a jelen törvény hatálybalépésének időpontjában a mezőgazdasági szövetkezetek, továbbá a

költségek és az ugyanezen rendeletekben megjelölt, a vonatkozó könyvelések lezárásának időpontjától számított, 1997. december 31-ig esedékes kamatok a kincstári, költségvetési és gazdasági tervezési miniszter által kibocsátott államkötvények szövetkezetek részére történő átruházásával megszűnnek.”

- 13 E cikket később módosította az éves és többéves állami költségvetés megállapításáról szóló, 2000. december 23-i 388. sz. törvény (2001. évi költségvetési törvény) (legge n. 388 – disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato [legge finanziaria 2001]; a GURI 2000. december 29-i 302. számának rendes melléklete), amelynek 130. cikke a következőképpen rendelkezik:

„[...]

- b) a 8. cikk első bekezdésének vége a következő bekezdéssel egészül ki: «Az e bekezdésben említett kamatokat 1995. december 31-ig a 4,40 százalékponttal megemelt hivatalos leszámítolási kamatláb alapján, éves tőkésítéssel, az azt követő időszakra pedig pusztán a törvényes kamat alapján kell számítani».

[...]”

- 14 Azt követően, hogy az alapügyben a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) előtti eljárást megindították, elfogadták a 2012. április 26-i 44. sz. törvény útján (a GURI 2012. április 28-i 99. számú rendes kiegészítése) módosításokkal törvénnyé alakított, az adóegyszerűsítésre, az ellenőrzési eljárások hatékonyságának javítására és megerősítésére vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló, 2012. március 2-i 16. sz. törvényrendeletet (decreto-legge n. 16 – Disposizioni urgenti in materia di semplificazioni tributarie, di efficientamento e potenziamento delle procedure di accertamento; a GURI 2012. március 2-i 52. száma; a továbbiakban: 16/2012. sz. törvényrendelet), amely a 12. cikkében előírja:

„A hazai mezőgazdasági termékeknek a mezőgazdasági szövetkezetek által az állam nevében és érdekében való kötelező beszállítási rendszere irányításából és forgalmazásából származó, a 2000. december 23-i 388. sz. törvény 130. cikkével módosított, 1999. október 28-i 410. sz. törvény 8. cikke (1) bekezdésének megfelelően megszüntetett követelésektől eltérő, a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási miniszter hatályos és végrehajtható rendeletével jóváhagyott és a Corte dei conti által nyilvántartásba vett beszámolókból eredő követelések, amelyek megszüntetésre kerülnek az arra jogosult személyekkel szemben, továbbá a költségek és az ugyanezen rendeletekben megjelölt, a vonatkozó könyvelések lezárásának időpontjától számított esedékes kamatok tekintetében a következők szerint számított kamatok merülnek fel: 1995. december 31-ig a 4,40 százalékponttal megemelt hivatalos leszámítolási kamatláb alapján, éves tőkésítéssel, az azt követő időszakra pedig pusztán a törvényes kamat alapján.”

- 15 Másrészt a 2000/35 irányelvet a 2002. október 9-i 231. törvényerejű rendelet (decreto legislativo n. 231 – Attuazione della direttiva 2000/35/CE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali; a GURI 2002. október 23-i 249. száma) ültette át az olasz jogrendbe, amely 11. cikkében előírja, hogy rendelkezései nem alkalmazandók a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződésekre.

- 16 A 2011. november 11-i 180. sz. törvény 10. cikkének első bekezdése alapján a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló 2011/7/EU irányelv teljes körű átültetése érdekében a 2002. október 9-i 231. sz. törvényerejű rendelet módosításáról szóló, 2012. november 9-i 192. sz. törvényerejű rendelet (decreto legislativo n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n°180; a GURI 2012. november 15-i 267. száma) átültette az olasz jogba a 2011/7 rendeletet. E rendelet 3. cikkében előírja, hogy rendelkezései a 2013. január 1-jétől kötött ügyletekre alkalmazandók.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 2004. november 22-én hozott ítéletében a Corte d'appello di Roma (római fellebbviteli bíróság) 511 878 997,39 euró összegben határozta meg azt a követelést, amely a Federconsorzit mint az 58 megyei mezőgazdasági szövetkezet követeléseinek engedményesét a Ministeroval szemben az 1967-ig a kötelező beszolgáltatási rendszer irányításával összefüggésben viselt költségek megtérítése címén megillette. E bíróság nem alkalmazta az 1999. október 28-i 410. sz. törvényt ezen összeg megállapításához, mivel úgy vélte, hogy ez a rendelkezés csak a mezőgazdasági szövetkezetekkel fennálló folyamatban lévő jogviták lezárására irányul, és nem alkalmazandó a mezőgazdasági szövetkezetek követeléseinek engedményeseinek minősülő más személyekre. A kamatokat 1982. január 31-től, az említett követelés keletkezésének időpontjától számította, a két fél egymással szemben 1991. július 4-én fennálló kölcsönös követeléseit beszámította, és a követelések közötti különbözet összegére az 1991. július 5. és 2004. június 30. közötti időszakokra félévenkénti tőkésítéssel, a tényleges kifizetésig terjedő időszak tekintetében számított kamatot.
- 18 A Corte suprema di cassazione 2007. december 13-i ítéletével hatályon kívül helyezte ezt az ítéletet, és az ügyet visszautalta a Corte d'appello di Roma elé, amely a 2011. október 14-én hozott ítéletében ismételten megállapította, hogy a Ministero 2004. június 30-án fennálló tartozása 511 878 997,39 euró és annak 4,40 százalékponttal megemelt hivatalos leszámítolási kamatláb alapján, féléves tőkésítéssel, 2004. július 1-jétől a tényleges kifizetésig terjedő időszak tekintetében felszámított további kamatai összegének felelt meg. E bíróság többek között megállapította, hogy az állam és a Federconsorzi között a törvény erejénél fogva megbízási jogviszony állt fenn, amely az agrár-élelmiszeripari termékekkel való ellátás biztosítása feladatkörének átruházására irányult, mivel e megbízást teljes igazgatási és pénzügyi autonómia birtokában, éves beszámoló benyújtására irányuló kötelezettség, valamint a költségek megtérítésére vonatkozó jog mellett gyakorolták.
- 19 A Ministero ez utóbbi ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, hivatkozva különösen az 1999. október 28-i 410. sz. törvény 8. cikke (1) bekezdésének a megsértésére.
- 20 Az eljárás során a Federconsorzi felszámolóbiztosza azt állította különösen, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtását követően elfogadott és a Ministero által alkalmazni kért 16/2012 törvényrendelet 12. cikkének (6) bekezdése összeegyeztethetetlen a 2000/35 és a 2011/7 irányelvvel. E tekintetben arra hivatkozott, hogy az ezen irányelveket követően hozott jogalkotási aktusokkal az olasz állam a hitelezőjével szemben nem csupán az 1995-ig esedékes fizetések utáni késedelmi kamatok összegének csökkentését írta elő azzal, hogy az említett kamatokat éves szinten, nem pedig féléves szinten tőkésítette, hanem azt is, hogy az 1995-ös évtől kezdődő időszak tekintetében csak a törvényes kamatot kell alkalmazni, jöllehet álláspontja szerint az említett irányelvekkel ellentétes, ha a nemzeti jogalkotó a beavatkozásával kizárja az állam hitelezőinek a már fennálló követelések – ideértve a 2002. augusztus 8. vagy 2013. március 16. előtt létrejött jogviszonyokból eredő követeléseket – utáni késedelmi kamat iránti jogát.
- 21 A Ministero a 2000/35 irányelv, illetve a 2002. október 9-i törvényerejű rendelet alapügyre való alkalmazásának mellőzését kérte amiatt, hogy egyrészt a felek között közjogi jogviszony állt fenn, nem pedig kereskedelmi ügylet, másrészt pedig ezen irányelv és e törvényerejű rendelet nem alkalmazandó a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződésekre.
- 22 A Corte suprema di cassazione előzetesen kifejtette, hogy a 16/2012 törvényrendelet 12. cikkének (6) bekezdését alkalmazni kell az alapeljárásra, mivel e törvényrendelet hatálybalépésének időpontjában az alkalmazandó kamatláb és a tőkésítés nem képezte jogerős határozat tárgyát.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja először is, hogy nem zárható ki, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek és az állam között a törvény erejénél fogva fennálló, a kötelező beszolgáltatási rendszer irányítására vonatkozó megbízási jogviszony a 2000/35 és 2011/7 irányelv értelmében kereskedelmi ügyletnek minősül.

- 24 Úgy véli másodsor, hogy nem nyilvánvalóan megalapozatlan a Federconsorzi felszámolójának azon feltevése, amely szerint ezen irányelvek nem teszik lehetővé a 2002. augusztus 8. vagy 2013. március 16. előtt létrejött jogviszonyokra alkalmazandó, a késedelmi kamat fizetését kizáró rendelkezések elfogadását. Ennélfogva úgy ítéli meg, hogy meg kell vizsgálni a 16/2012. sz. törvényrendelet 12. cikke (6) bekezdésének az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét.
- 25 E körülmények között a Corte suprema di cassazione felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) A kereskedelmi ügyletnek a 2000/35 irányelv 2. cikke és a 2011/7 irányelv 2. cikke által meghatározott fogalmába tartozik-e a mezőgazdasági termékekkel való ellátásra és azok szétosztására irányuló, az 1948. január 23-i 169. sz. törvényerejű rendelet és az 1957. december 22-i 1294. sz. törvény alapján az állami szervek és a mezőgazdasági szövetkezetek között *ex lege* létrejött megbízási jogviszony (amely jogviszonyból később a szövetkezetek által a Federconsorzira, majd az ez utóbbi által csődeljárás keretében a hitelezőire engedményezett követelés származik)?
 - 2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén a 2000/35 irányelv (a 6. cikk (2) bekezdése) és a 2011/7 irányelv (a 12. cikk (3) bekezdése) átültetésére vonatkozó kötelezettség a kedvezőbb rendelkezések fenntartásának lehetővé tételével magában foglalja-e az irányelvek hatálybalépésekor már fennálló jogviszonyokra alkalmazandó késedelmi kamat kedvezőtlenebbé tételének vagy egyenesen kizárásának tilalmát?
 - 3) A második kérdésre adandó igenlő válasz esetén a már fennálló jogviszonyokra alkalmazandó késedelmi kamat kedvezőtlenebbé tételének tilalma az olyan egységes kamatszabályozásra is alkalmazandó-e, amely egy bizonyos időpontig (a jelen ügyben 1982. január 31-től 1995. december 31-ig) a törvényben előírttól eltérő kamatlábról és – akár évenkénti és nem a hitelező által követelt félévenkénti – tőkésítésről, majd ezen időpontot követően pusztán a törvényes kamat megfizetéséről rendelkezik, és amely – tekintettel a folyamatban lévő jogvitára – nem feltétlenül kedvezőtlen a hitelező számára?
 - 4) A 2000/35 irányelv (6. cikk) és a 2011/7 irányelv (12. cikk) átültetésére vonatkozó kötelezettség – amennyiben az előbbi irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében, illetve az utóbbi 7. cikkében a szerződési szabadsággal a hitelező kárára való visszaéléssel összefüggésben előírja, hogy hatálytalanok a tisztességtelen szerződéses feltételek vagy gyakorlatok – magában foglalja-e annak tilalmát is, hogy az állam a késedelmi kamatok megfizetését kizáró jogszabályokkal olyan jogviszonyokba avatkozzon be, amelyekben félként szerepel, és amelyek az irányelvek hatálybalépésekor már fennállnak?
 - 5) A negyedik kérdésre adandó igenlő válasz esetén az olyan, már fennálló jogviszonyokba a késedelmi kamatok megfizetését kizáró jogszabályokkal történő beavatkozás tilalma, amelyekben az állam félként szerepel, az olyan egységes kamatszabályozásra is alkalmazandó-e, amely egy bizonyos időpontig (a jelen ügyben 1982. január 31-től 1995. december 31-ig) a törvényben előírttól eltérő kamatlábról és – akár évenkénti és nem a hitelező által követelt félévenkénti – tőkésítésről, majd ezen időpontot követően pusztán a törvényes kamat megfizetéséről rendelkezik, és amely – tekintettel a folyamatban lévő jogvitára – nem feltétlenül kedvezőtlen a hitelező számára?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 26 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a 16/2012 törvényrendelet elfogadásakor a 2000/35 irányelv még hatályban volt, illetve annak elfogadására a 2011/7 irányelv elfogadását és hatálybalépését követően, de ez utóbbi átültetésére rendelkezésre álló határidő leteltét megelőzően került sor.

- 27 Másrészt, amint az a jelen ítélet 15. és 16. pontjából következik, az Olasz Köztársaság élt a 2000/35 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában biztosított lehetőséggel, hogy az irányelv átültetése során kizárja a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződéseket, illetve a 2012/16 törvényrendelet elfogadását megelőzően szintén élt a 2011/7 irányelv 12. cikkének (4) bekezdésében biztosított lehetőséggel, hogy kizárja a 2013. március 16. előtt kötött szerződéseket.
- 28 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy a Federconsorzinak az alapügyben szóban forgó követelése olyan jogviszony keretében keletkezett, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság a törvény erejénél fogva létrejött megbízási jogviszonynak minősített, amely 1967-ig állt fenn az olasz állam és a mezőgazdasági szövetkezetek között, mivel e követelés az állam nevében és érdekében eljáró ezen szövetkezeteknél az említett megbízási keretében, e dátumot megelőzően felmerült költségek eredményeképpen keletkezett.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor arra vár választ, hogy a 2000/35 és 2011/6 irányelv átültetésére vonatkozó kötelezettségből, valamint az előbbi irányelv 3. cikkének (3) bekezdéséből és 6. cikkéből, illetve az utóbbi irányelv 7. és 12. cikkéből az következik-e, hogy az Olasz Köztársaság nem fogadhatta volna el érvényesen a törvénnyé alakított 16/2012 törvényrendelet rendelkezéseit, amelyek a Federconsorzi követelését ez utóbbi számára kedvezőtlenül módosíthatják.
- 30 E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a második, harmadik, negyedik és ötödik kérdéssel, amelyeket célszerű együtt és elsőként vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdését, valamint a 2000/35 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését és 6. cikkét, illetve a 2011/7 irányelv 7. és 12. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha valamely tagállam, amely élt az előbbi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában biztosított lehetőséggel, az utóbbi irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül az alapügybelihez hasonló olyan jogszabályi rendelkezéseket fogadhat el, amelyek a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződések teljesítéséből eredő követelések kamatait az állam hitelezője számára kedvezőtlenül módosíthatják.
- 31 E tekintetben elegendő arra hivatkozni, hogy a tagállam arra irányuló lehetősége, hogy a 2000/35 irányelv átültetése során kizárja a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződéseket, ahogyan azt az Olasz Köztársaság tette a 2002. október 9-i 231. sz. törvényerejű rendelet elfogadásával, kifejezetten szerepel ezen irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában, és azzal a következménnyel jár, hogy alkalmazása esetén időbeli hatályánál fogva ezen irányelv egyetlen rendelkezése sem alkalmazható e szerződésekre.
- 32 Másrészt valamely 2013. március 16. előtt kötött szerződés teljesítéséből eredő követelés kamatainak a 2011/7 irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül elfogadott jogalkotási aktussal történő, az állam hitelezője számára kedvezőtlen módosítása mindenesetre nem tekinthető úgy, mint amely alkalmas lenne az ezen irányelvben meghatározott cél komoly veszélyeztetésére (lásd: Inter-Environnement Wallonie ítélet, C-129/96, EU:C:1997:628, 45. pont), mivel annak 12. cikke (4) bekezdése lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy kizárják az ezen időpontot megelőzően kötött szerződéseket, illetve mivel ennél fogva az érintett tagállam megfontolhatta, hogy él-e ezzel a lehetőséggel.
- 33 Következésképpen nem következhet a 2011/7 irányelv átültetésére vonatkozó kötelezettségből, illetve nem vezethető le az említett irányelv 12. cikkének (3) bekezdéséből – amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a hitelező számára az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükségesnél kedvezőbb rendelkezéseket tartsanak fenn vagy léptessenek hatályba –, vagy az ugyanezen irányelv tisztességtelen szerződéses feltételekre és gyakorlatokra vonatkozó 7. cikkéből, hogy valamely tagállam, amely élt a 2000/35 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában biztosított lehetőséggel, a 2011/7 irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül ne módosíthatná az állam hitelezője számára

kedvezőtlenül a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződések teljesítéséből eredő követelések kamatait, ami azonban nem érinti az ilyen módosítással szemben a belső jogban esetlegesen rendelkezésre álló jogorvoslatokat.

- 34 Így az alapügyben, feltéve hogy az olasz állam és a mezőgazdasági szövetkezetek között fennállt viszonyt a 2011/7 irányelv 2. cikke értelmében vett „kereskedelmi ügyletnek” lehet minősíteni, és az ennél fogva ezen irányelv tárgyi hatálya alá tartozik, ezen irányelv mindenestre nem képezte akadályát a 16/2012 rendelet törvény rendelkezései elfogadásának.
- 35 A fenti megfontolások alapján a második, harmadik, negyedik és ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdését, valamint a 2000/35 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését és 6. cikkét, illetve a 2011/7 irányelv 7. és 12. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha valamely tagállam, amely élt az előbbi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában biztosított lehetőséggel, az utóbbi irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül az alapügybelihez hasonló olyan jogszabályi rendelkezéseket fogadhat el, amelyek a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződések teljesítéséből eredő követelések kamatait az állam hitelezője számára kedvezőtlenül módosíthatják.
- 36 A második, harmadik, negyedik és ötödik kérdésre adott válaszra tekintettel az első kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 37 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdését, a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2000. június 29-i 2000/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (3) bekezdését és 6. cikkét, valamint a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. és 12. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha valamely tagállam, amely élt az előbbi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének b) pontjában biztosított lehetőséggel, az utóbbi irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidőn belül az alapügybelihez hasonló olyan jogszabályi rendelkezéseket fogadhat el, amelyek a 2002. augusztus 8. előtt kötött szerződések teljesítéséből eredő követelések kamatait az állam hitelezője számára kedvezőtlenül módosíthatják.

Aláírások